

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XII. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

actui, intelligi debet secundum naturam eius: Quod alijs verbis dici solet, Iuramentum sortiri naturam & conditiones actus, cui adijcitur, c. quemadmodum 25. de iure iur. & colligitur ex hoc c. quando Pontifex respondet, fidenter præstitam seu Iuramentum non obstare, quò minus statutum de contumacis exclusionem intelligatur, sicuti suapte natura & secundum conditiones iuris intelligi debet, donec à contumacia recessum sit. De hac re dixi etiam supra in cap. cum M. except. 3. hoc tit. Videri etiam possunt, quæ ex eod. fundamento docui lib. 4. Theol. moral. tract. 3. cap. 9. coroll. 2. Quod iuramentum præstitum circa materiam iuris, interpretandum est secundum terminos iuris, neque ultra extendendum.

CAPITVLVM XIII.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Canonici Ecclesiæ Eduensis statutum ex antiquo tempore præbendarum numerum diminuerunt, licet redditus diminuti non essent. Episcopus Eduensis id Honorio III. proposuit, qui reintellecta Cabilonensi Episcopo & Cantori mandauit, ut auctoritate Sedis Apostolicæ antiquum præbendarum numerum restituant, ideoque quas vacare intellexerint, adhibito consilio Episcopi Eduensis, personis idoneis conferant: non obstante, quod confirmatio aliqua à Sede Apostolica de præbendis minuendis impetrata fuerit.

SUMMARIVM.

1. Numerus præbendarum antiquitus definitus ob solum redituum notabile decretum minui potest.
2. Non valet Clericorum statutum & pactum, quod cedit in cultus diuini diminutionem.
3. Etiam si à Papa confirmationem acceperit.
4. Beneficia Ecclesiastica personis idoneis conferri debent.

5. Mandatum de expediendo negotio cum consilio alterius non irritat actum expeditum sine consilio personæ, si illud adhiberi non potuit.

6. Secus est, si consilium persona adhiberi potuit.

7. Et hoc non tantum intelligendum de mandato & commissione ab homine, sed etiam de commissione concessa à lege, qua intrinsicè modificata irritat actum conditione aut modo non obseruato.

8. Nisi solemnitas aut conditio leuis sit, aut ad negotii naturam intrinsicè non pertinens, aut Iudici, cui vniuersitas causarum absolute commissa fuerat, nouum præceptum detur de consilio alterius adhibendo.

NOTANDVM I. Numerus præbendarum iuxta antiquam constitutionem, aut consuetudinem definitus, diminui non potest, præterquam si redditus notabiliter decreuerint. Ita hic, & in c. cum M. supra hoc tit. Et breuiter hic tradit Abbas num. 2. Per argumentum à sensu contrarium notandum esse cum Gl. ver. imminuti, quod data diminutione redituum, possunt Canonici, etiam sine auctoritate Papa, restringere numerum præbendarum, ita ut præbenda suppressæ non censentur amplius vacare: Et intelligo, quod hoc faciant cum auctoritate Episcopi. Idem hic docuit Imola n. 2. & dixi fusius in cit. cap. cum M.

NOTANDVM II. Non valet clericorum statutum (sicuti neque pactum) quod in cultus diuini diminutionem cedit. Nam statutum debet esse rationale, ecclesiæ utile, non damnosum: Nihil autem magis ecclesiæ damnosum, & irrationabile censeretur, quam si cultus diuinus, ad eoque Dei honor & animarum spiritualis profectus minuatur. Imò personæ ecclesiasticæ ex vocatione sua, & officij obligatione, tam in publicis, quam priuatis actionibus, eò maxime, tanquam ad principalem scopum suum, spectare debent, ut cultus diuinus, & quæ inde sequi solet animarum salus, augeatur. Consentit c. cum inter 5. c. cum venerabilis 7. de consuet.

De

De pacto, quamuis iurato, si in cultus diuini diminutionem cedat, irritum esse, constat ex c. si diligenti 12. de foro compet. quo habetur, quòd priuatorum ex pactis, etiam iuratis, iure publico derogari non possit.

NOTANDVM III. Eiusmodi statutum non valet, tamen si à Papa confirmationem acceperit. Ita hìc dicitur, & notauit Gl. ver. confirmatione, dans duas rationes. I. Quia confirmatio, si fiat in forma communi, non dat actui valorem, c. cum dilecta 4. de confir. vtili, vbi dici solet, quòd *qui confirmat, nihil dat de nouo; quia quod non est, non confirmatur.* II. Quia cõfirmatio ex ignorantia emanauit; cum à Capitularibus dissimulatum fuerit, præbendarum numerum antiquo statuto definitum, eorùmque reditus diminutos non esse.

NOTANDVM IV. Beneficia ecclesiastica personis idoneis conferri debent. Ita hìc mandat Pontifex Honorius III. in fine c. Et addit Gl. ver. idoneis; Tamen si hæc conditio expressa non esset, tamen subintelligendum fore; cum iure communi insit, c. causam quæ 8. de elect. c. 2. de rescript.

QVÆRUNT hìc DD. circa verbum *cum consilio Episcopi*; Si alicui mandetur, vt negotium expediat adhibito consilio alterius, sicuti hìc Papa mandauit, vt præbendæ vacantes personis idoneis cum consilio Episcopi conferrentur, Commissarius autem, seu mandatarius consilium personæ non adhibeat, num firmum sit, quod ita actum est: Respondeo, ex doctrina Imolæ hìc, Abbatis, & Felini, post Bartol. in l. i. §. si plures, ff. de exercitat. actione, & Dico I. Si consilium personæ adhiberi non potuit, quia mortua est, aut absens, & rogata accedere non vult, negotium autem dilationem non patitur, in hoc casu valet actus, expeditus etiam sine consilio personæ. Nam mandatum superioris intelligi ita debet, vt sit conforme iuri communi, vti colligitur ex c. præced. Atqui secundum ius commune canonicum, si consilium alicuius adhibendum sit, idque adhiberi non possit, sine eo procedere licet, c. cum in veteri 52. de elect. c. vn. §. vlt. Ne sede vacante &c. in 6. Ergo idem sentien-

dum de mandato, seu præcepto hominis, siue superioris.

Dico II. Si in tali casu consilium personæ adhiberi potuit, non valet actus, qui absque consilio gestus fuit, iuxta cit. c. cum in veteri, iun. Gl. ver. expectatum, vbi bene addit, non satis esse petere consilium, sed etiam expectandum esse responsum: quia verba mandati ita intelligi debent, vt frustraneum non sit. Probatur assertio ex eo, quia non obseruatà formà mandati (si ea ad rem propinquè pertineas, veluti substantialis censei possit) non valet mandatum, l. diligenter 5. ff. mandati. Atqui consilij auditio multum refert ad negotij expeditionem, cum sæpe aliter & quidem rectius ageretur, si viri sapientis consilium audiretur; Ergo expressa in commissione conditio, vt negotium expediatur cum consilio alterius, censei debet intrinseca, & substantialis.

Adde, quod dictum est de commissione ab homine facta, idem quoque sentiendum de commissione, v. g. iurisdictione aut simili potestate, concessa à lege; si videl. commissio intrinsecè modificata sit, irritum fore actum, si conditio aut modus non obseruetur: v. g. si iudici per statutum municipale forma præscribatur iudicandi, adhibitis quatuor consiliarijs,

Sed aliter dicendum est, si solemnitas, aut conditio, seu à lege, seu ab homine, præscripta, leuis sit, aut ad negotij naturam intrinsecè non pertinens, sicuti annotauit Bartol. in cit. §. si plures n. 13. Felin. hìc n. 8. Exempli causa, si præcipiatur, vt negotium intra dies xx. expediatur, valebit, etsi postea expeditum sit, nisi expressè adiectum fuerit, vt alioquin non valeat. Aliter quoque dicendum, si iudici v. g. cui antea vniuersitas causarum, iure ordinario aut delegato, absolute commissà fuerat, nouum præceptum detur siue ab homine, siue à lege, vt in tali casu seu tali causarum genere adhibeat consilium viri sapientis. Non ideo enim iudicis processus aut sententia irrita iudicabitur, quòd cõsilium non adhibuerit: cum non debeat esse præsumptio, quòd concessa alicui potestas per superueniens præceptum

au-

auferatur, aut minuat, nisi id expressum sit. Et alioquin in dubio actum quemlibet ita interpretari conuenit, ut valeat potius, quam ut pereat, c. Abbate 25. de verb. signif. Quamobrem in eiusmodi casu, præceptum de forma aut conditione seruanda in expeditione alicuius negotij, est quidem obligatorium, sed non irritans actum, si modus obseruatus non sit.

CAPITVLVM VLT.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Gregorius IX. Constitutionem edidit, vt Clerici, qui in sacro ordine sunt, maiores redditus percipiant, & vt Clerici inferiores superioribus subditi sint, atq; obsequia præstent. Sed dubitatum fuit, vtrum hæc constitutio correctoria consuetudinis seu obseruationis inter Clericos recepta, extendere etiam ad Clericos antea promotos. An verò tantum locum habeat in Clericis post eam constitutionem promouendis. Respondit Gregorius, non extendi ad Clericos antea promotos & institutos, quia leges seu constitutiones futuris negotijs formam præstabit, non autem ad præterita trahi debent, nisi expressè de præteritis cautum fuerit. Ita etiam habetur in l. leges 7. C. de legib.

SUMMARIVM.

1. Romanus Pontifex ecclesiasticis decretis omnes Christianos obligat.
2. Lex debet esse clara, & non ambigua.
3. Legem dubiam interpretari cum auctoritate, ad Principem spectat.
4. Constitutio, in qua exprimitur, quod ad præterita negotia extendi debeat, præterita quoq; negotia comprehendit, nisi etiam devisa sint transactio, sententia, solutio, vel iuramento.
5. In qua exprimitur, quod ad futura tantum referri debeat, ad præterita extendi non potest.
6. Constitutio, que absolute fertur, nullâ factâ mentione præteritorum aut futurorum, si est merè interpretatina seu de-

claratiua, ad præterita extenditur.

7. Si est irritans, ita vt actum nulli declaret, comprehendit actus etiã præteritos.
8. Idemq; est, si irritans est, vt actum rescindat. Si autem lex decernendo impediat, ne actus validus sit, v. g. nouã formã prescribendo contractus, ad præteritos actus vel contractus extendi non dect.
9. Testamento condendo si per legem aut statutum noua forma prescribatur, an extendi debeat ad testamenta antiã condita, ex verbis Constitutionis colligendi est.
10. Si lex sit, proprie dispositiua, nihilq; in eã expressum, an ad præterita extendi debeat, & de ipso facto, aut modo & forma faciendi disponat, non extenditur ad præterita: secus est, si de executione aut processu vltioris negotij coepti, modo eadẽ omnino, vel maior ita statuendi ratio reperiatur in præterito, quã in futura.
11. Intelligenda est l. 21. ff. de legib. cum lex in præteritum aliquid indulget, in futurum verat: de venia delicti non extendenda ad delinquentes in futurum, ne præbeat peccandi occasio.

NOTANDVM I. Romanus Pontifex per 1
Neclesiastica decreta Christianos omnes obligare potest, cum ipse à Christo Domino, cum Apostolica auctoritate, constitutus sit Pastor omnium fidelium. Ita hic in princ. Quoniam constitutio Apostolica Sedis omnes adstringit, & in c. cuncta per mundum 17. & 18. caula 9. q. 3. Quare qui se subtrahit ab obedientia Papæ, consequenter se subtrahit ab ouili Christi: quæ est species quædam apostasie in Christianis, siue iis qui per Baptismum in Christi ouile suscepti sunt, vti videre licet apud S. Thom. 2. 2. q. 12. a. 1.

NOTANDVM II. Legem oportet esse clarã, 2
& nõ ambigua, siue, vt hic dicitur, nihil debet obscurum, vel ambiguum continere. Quamobrem notat Abb. hic n. 2. quod transgressio legis dubiæ, aut obscuræ excusat, ppter probabile eius ignorantiam: Idq; maxime locum habet, si obseruatio, aut DD. persuasio assisat operati cõtra verum sensum legis, prout annotauit Gl. in c. vn. ver. de cætero, de postul. Prælat. in 6.

NOTANDVM III. Legem dubiam cum auctori-